

Flyginventering av älg i Hammarbacken

Vintern 2013/2014

På uppdrag av BillerudKorsnäs AB har Svensk Naturförvaltning AB flyginventerat älg i Hammarbackens jaktområde i Örebro län. Arbetet utfördes 23-25 januari under goda väder- och snöbetingelser. Det knappt 15 000 ha stora området flögs i sin helhet och antalet älgar skattades till 197 individer eller 13,9 individer per 1000 ha fastmark.

METODIK

Inventeringen utfördes genom att flyga helikopter längs tätt lagda linjer tvärs över området och räkna och bestämma kategori på de älgar som observerades. Avståndet mellan linjerna var anpassat så att det fanns en chans att varje älg i området skulle gå att upptäcka. Det var bra flygförhållanden med heltäckande snö på mark och delvis upplega (tabell 1). För att bestämma hur stor del av alla älgar som observerades (observerbarhet) räknades älgarna av två spanare oberoende av varandra. Metoden är lämplig för inventering av mindre arealer där kostnaderna för en avståndsinventering — som ofta tillämpas numera — blir för dyr.

Tabell 1. Väder och snöförhållanden.

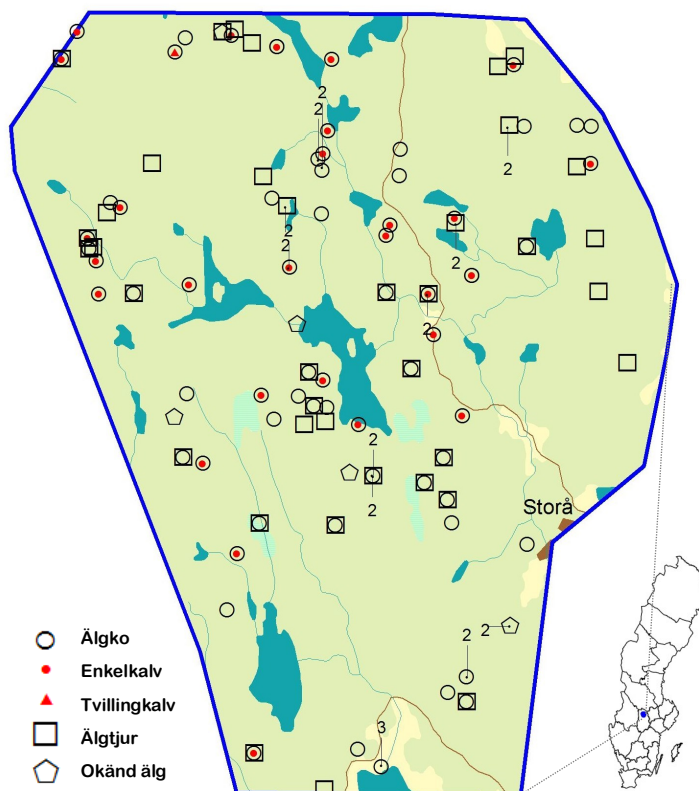
	Lägsta	Högsta
Temperatur	-10	-5
Molnighet (%)	90	100
Snödjup (cm)	18	19
Upplega (%)	50	90

RESULTAT

- Flyginventeringen återger stammens storlek och sammansättning i området vid tidpunkten för inventeringen. Omflyttningar kan göra att älgar påträffas på andra platser i området vid olika tillfällen under året.
- I hela det inventerade området beräknades antalet älgar till 197. Detta motsvarar en genomsnittlig täthet på 13,2 älgar per 1000 ha eller 13,9 älgar per 1 000 ha om man exkluderar tätorter och sjöar (kallat fastmark; tabell 2).

Foto: Stockholms Helikoptertjänst AB

Figur 1. Arrondering av flyginventerad areal — Hammarbackens jaktområde — i Örebro län samt positioner över observerade älgar. Om fler än en individ på samma position observerats indikerar nummer antal älgar (streck uppåt=kor, streck nedåt=tjurar, streck åt vänster=okänd).

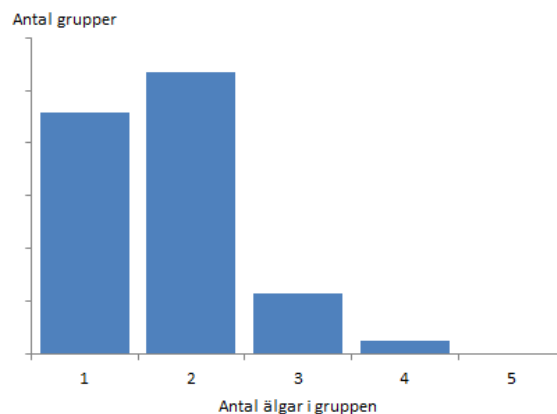
RESULTAT

- Älgarna observerades i grupp om någon eller några få individer (figur 2), vilket varit regel i de flyginventeringar vi gjort. Ingen observerad grupp bestod av fem älgar eller fler.
- Knappt fyra av tio kor åtföljdes av en kalv och endast en ko med tvillingkalvar observerades (tabell 2). Beräknat som kalv per ko innebar det ett reproduktionstal på 0,40 kalv per ko. Denna siffra är ett lågt värde i en nationell jämförelse.
- Könskvoten, det vill säga andelen tjurar hos vuxna älgar, skattades till 37% (tabell 2). En övervikt på kor har oftast sin förklaring i olika jakttryck på tjurar och kor. Generellt i Sverige har könskvoten närmast sig 50/50 på senare år (figur 3).
- Metodiken tillåter inte att antalet av andra djur än älg skattas. Men utöver älg observerades rådjur, orre och tjäder. Totalt noterades sex rådjur och av totalt 119 observerade skogshöns utgjorde orre 87%.

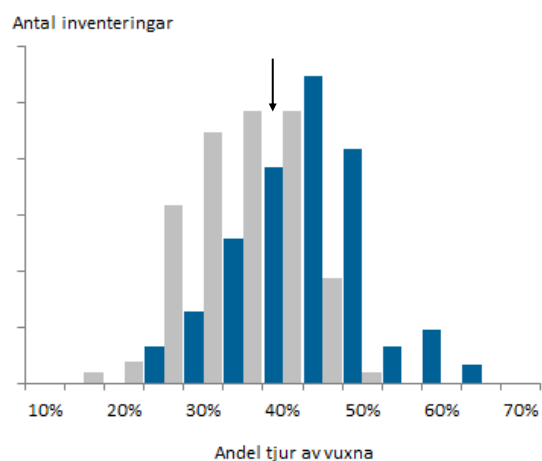
Tabell 2. Älgstammens antal och sammansättning.

Antal älgar	197
Älgar per 1000 ha	13,2
Älgar per 1000 ha fastmark*	13,9
Antal tjurar	59
Antal kor	99
Antal kalvar	39
Kalv per ko	0,40
Kalv per vuxen	0,25
Andel kor utan kalv	62%
Andel kor med 1 kalv	37%
Andel kor med 2 eller fler kalvar	1%
Könskvot	37%
Areal ha	14 993
Andel fastmark*	94%
Andel skogs- och myrmark	92%

*Fastmark utgörs av all mark utom sjöar, hav och tätorter

Figur 2. Relativt antal av olika gruppstorlekar. De flesta älgar observerades ensamma eller två och två.

Figur 3. Könskvot hos vuxna älgar i flyginventeringar utförda av Svensk Naturförvaltning AB 1997-2007 (grå staplar) och 2008-2014 (blå staplar). Under senare år har könskvoterna generellt jämnats ut jämfört med tidigare år (blå staplar förskjutna åt höger). Svart pil indikerar stapel där värdet för könskvot i Hammarbackens jaktområde 2013/2014 ingår.

Foto: Anders Hedlund